МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

ІНСТИТУТ ФІЛОСОФІЇ ім. Г. СКОВОРОДИ НАН УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ім. М. ДРАГОМАНОВА

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ» ім. І. СІКОРСЬКОГО

ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ

МАТЕРІАЛИ XI МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ «ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ»

REPORTS OF THE XI INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE “A PERSON, A SOCIETY, COMMUNICATIVE TECHNOLOGIES”

м. Харків, 26–27 жовтня 2023 р.

Харків
2023

УДК 740+656+338
ББК 87
Л 93

Головні редактори:

Панченко С.В. – доктор технічних наук, професор, академік Транспортної академії України, ректор Українського державного університету залізничного транспорту

Андрущенко В.П. – доктор філософських наук, професор, член-кореспондент НАН України, академік Національної академії педагогічних наук України, заслужений діяч науки і техніки України, ректор Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова

Редакційна колегія:

Абашнік В.О. – *д-р філос. наук, професор*
Бабенко А.О. – *канд.техн. наук, доцент*
Вельш Вольфганг – *габілітований доктор філософії, професор*
Даніл'ян В. О. – *канд. філос. наук, доцент*
Дудін О.А. – *канд. техн. наук, доцент*
Змій С.О. – *канд. техн. наук, доцент*
Каграманян А.О. – *канд. техн. наук, доцент*
Колеснік К. Е. – *канд. іст. наук, доцент, академік ТАУ*
Коростельов Є.М. – *канд. техн. наук, доцент*
Кравець А. М. – *канд. техн. наук, доцент*
Куценко М. Ю. – *канд. техн. наук, доцент*
Лисечко В.П. – *канд. техн. наук, доцент*
Лях В.В. – *д-р філос. наук, професор*
Новіков Б. В. – *д-р філос. наук, професор*
Павлов В. І. – *канд. філос. наук, доцент*
Панченко В. В. – *канд. техн. наук,доцент*
Соломніков І.В. – *канд. екон.наук, доцент*
Семенцова О.В. – *канд. екон.наук, доцент*
Толстов І. В. – *канд. філос. наук, доцент*
Устенко О. В. – *д-р техн. наук, професор, академік ТАУ*

Затверджено до друку Вченою радою Українського державного університету залізничного транспорту (протокол № 6 від 11.12.2023 р.)

Людина, суспільство, комунікативні технології: матеріали XI Міжнар. наук.-практ. конф. 26-27 жовтня 2023р. Відп.за випуск В.О. Даніл'ян. ― Харків : Мачулін, 2023. — 242 с..

ISBN 978-617-8195-79-3

УДК 740+656+338

Матеріали подано в авторській редакції

ISBN 978-617-8195-79-3

© Авторський колектив, 2023
© Мачулін, худ. оформлення, 2023

студентів, що спрямоване на цілісне формування та розвиток особистості, її ставлення по відношенню до Батьківщини і фізичного виховання, яке має задачі збереження та зміцнення здоров'я, сприяння всебічному розвитку, відмові від шкідливих звичок, підтримці високої працездатності протягом усього часу навчання у закладі освіти та протягом усього життя.

Список використаних джерел

1. Бондаренко О.М. Цінність здоров'я серед пріоритетів студентської молоді. *Вісник Кам'янець-Подільського національного університет уімені Івана Огієнка «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини»*. 2010. Вип. 3. С.160–166.

2. Черній В. Історичні аспекти розвитку поняття здорового способу життя. *Проблеми формування здорового способу життя молоді*: матеріали III Всеукр. наук.-практ.конф. студентів, магістрантів та аспірантів. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2011. С. 57 – 63.

САЖИНА Т.М., *ст. викладач*
Український державний університет залізничного транспорту
м. Харків, Україна

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ ТА ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

У контексті теорії навчання іноземній мови та оволодіння нею звернення до проблеми свідомості явище не таке вже й нове. Хоча раніше увага дослідників концентрувалася на тісному взаємозв'язку мови та мислення, і найвищим етапом у освоєнні іноземної мови називалося мислення цією мовою, проте ще Л.С. Виготський звертав увагу, що мислення і мова мають різні генетичні коріння і перетинаються лише у сфері вербального мислення: «Мовленнєве мислення не вичерпує ні всіх форм думки, ні всіх форм мови» [1, с.108].

Опанування новою мовою неспроможна змінити мислення людини, так як закони мислення універсальні, але може змінити його свідомість. Освоєння нової інформації, і про іншу мову в тому числі – це процес пізнання, який неможливо реалізувати без мислення. Для пізнання різних явищ безумовно використовуються одні й самі універсальні механізми, проте будь-яке пізнання опосередковується змістом свідомості людини. На наш погляд, саме цей аспект проблеми набуває особливої значущості в контексті оволодіння іноземною мовою.

У навчанні індивіда іноземної мови ми бачимо перехрестя культур, практику міжкультурної комунікації, оскільки кожне іноземне слово відображає іноземний світ та іноземну культуру: за кожним словом стоїть обумовлене

національною свідомістю (знову ж таки іноземною, якщо слово іноземне) уявлення про світ.

Суб'єкт, який приступив до вивчення іноземної мови, вже має сформовану картину світу, в яку «вписана» його рідна мова з властивою йому системою значень. Це вербалізована картина світу, одягнена у форми та значення рідної мови. Інших уявлень, за допомогою яких міг би інтерпретувати іноземний матеріал, учень просто не має. Процес включення значень іноземної мови в індивідуальний контекст суб'єкта-носія іншої мови загрожує багатьма небезпеками, пов'язаними насамперед з інтерпретацією іноземного матеріалу. Учню досить важко уявити, що іноземна мова функціонує за іншими законами. Крім того, оскільки сенс – це «місце у структурі», учень намагатиметься вписувати значення одиниць іноземної мови у структуру рідної. Не до кінця розуміючи їхніх ролі та місця у загальній структурі саме досліджуваної мови, учень не зможе осмислити їх адекватно. Тому й мовний матеріал, дії іноземною мовою, щоб стати для нього осмисленими, повинні бути представленими учню не тільки з погляду «як», ніж зазвичай прийнято обмежуватися під час навчання, але й з погляду «чому» та «навіщо».

Завдання викладача полягає у допомозі учню вписати у свій індивідуальний контекст новий смисловий світ, представлений іноземною мовою. Таким чином, формується свідомість білінгва. Основним механізмом цього формування є психологічний механізм сенсоутворення, що пропонує зіткнення смислів, що відбувається при зустрічі суб'єкта-носія внутрішнього смислового світу з іншими смисловими світами. Цілком імовірно, що однією з основних причин невдач при освоєнні іноземної мови є той факт, що людина виявляється не готовою прийняти інший смисловий світ і намагається «вписати» її в смислову систему рідної мови, внаслідок чого механізм сенсоутворення спрацьовує вхолосту, а іноземна мова відкидається свідомістю суб'єкта, що його вивчає.

Таким чином, головна відповідь на питання про вирішення актуального завдання навчання іноземних мов як засобу комунікації між представниками різних народів та культур полягає в тому, що мови повинні вивчатися у нерозривній єдності зі світом та культурою народів, які розмовляють цими мовами. Багато дослідників визнають, що «освоєння іноземної мови принципово змінює структуру мовної свідомості людини у спільній сфері когнітивної свідомості» . Зміни, насамперед зумовлені тим, що людина вперше стикається з фактом відторгнення мовної форми від понятійного змісту і змушена включитися в процес порівняння форм вираження одного й того ж змісту засобами різних мов. Більше того, «міцно сформовані мовні зразки рідної мови

неминуче вступають у протиріччя і конкуренцію із зразками іноземної мови, що засвоюються» [1, с.61].

Так навчити людей спілкуванню (усному та письмовому) навчити виробляти, створювати, а не тільки розуміти іноземну мову – це важке завдання, ускладнене ще й тим, що спілкування – це не просто вербальний процес. Його ефективність, крім знання мови, залежить від багатьох факторів: умов і культури спілкування, правил етики, знання невербальних форм вираження (міміки, жестів), наявності глибоких фонових знань та багато іншого.

Подолання мовного бар'єру замало для забезпечення ефективності спілкування між представниками різних культур. Для цього потрібно подолати культурний бар'єр.

Список використаних джерел

1. Виготський Л.С. Мислення та мовлення. Київ.1996.

2. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. За ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2003. 261 с.

3. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 10 – 11 класи. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-10-11- klas/2018-2019/inozemni-movi-10-11-19.09.2017.pdf

4. Пасічник О. С. Міжкультурна медіація – переосмислення місця і ролі рідної мови у навчанні іноземних мов. *Проблеми сучасного підручника*. 2019. Вип. 22. С. 213–223.

СНІЖКО І.А. *к. іст.н., доцент,*
КОЛЕСНИК Т.К., *здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти*
Український державний університет залізничного транспорту
м. Харків, Україна

ПЕРЕДУМОВИ, ПРИЧИНИ ТА РУШІЙНІ СИЛИ ВЗЯТТЯ СЕУТИ ПОРТУГАЛЬЦЯМИ В 1415 РОЦІ

Захоплення Сеути – це перший успішний напад християн на мусульман у Північній Африці з часів Хрестових походів. В історіографії точаться дискусії з приводу того, в якій мірі ця акція португальської влади була продовженням Реконкісти, а в якій – початком нового процесу португальської колоніальної експансії. Також в історіографії точаться суперечки з приводу того, в якій мірі захоплення Сеути 1415 р. було відродженням тих тенденцій, що проявилися у ході хрестових походів [1, 2]. У цьому контексті, аналізуючи мету, рушійні сили та мотиви керівників експедиції португальців у Сеуту, слід порівняти ці аспекти

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ І. ФІЛОСОФСЬКІ ТА ГУМАНІТАРНІ НАУКИ 5

АБАШНІК В.О. Григорій Сковорода у творчості Фелікса Гаазе (1882–1965) 5
АБАШНІК У.В. «Будинок привидів» (1942): особливості швейцарської комедії жахів 9
БЕРЕЗНИЙ В.М., ЄРМОЛЕНКО О.А., ЛИСЬОНКОВА Н.М. Трансформація освіти в епоху нейромереж 12
БЛИЗНЮК Л.М. Психофізіологічні основи мови і мислення 14
БЛИЗНЮК Л.М., МИХАЙЛОВА Є. Неогумбольдтіанство у визначенні мовної картини світу 16
БОЙЧЕНКО М.І. Цінності використання ші та вартості люської комунікації 18
ВАРЛАМОВА А.В., НЕШКО С.І. Переклад як засіб комунікації 21
ГАЙДЕМАНН Дітмар Герман Моральний скептицизм та етичний релятивізм 22
ДАНІЛ'ЯН В.О. Теорія регіональних розбіжностей Стейна Роккана 30
ДАНІЛ'ЯН В.О., РЯБЧЕНКО С.Р., БАБЕНКО К.А. Соціально-психологічні чинники формування здорового способу життя здобувачів вищої освіти 32
ДАРАГАН А., НАЗАРЕНКО І.Л. Особливості перекладу економічних текстів 34
ДОВЖЕНКО С.С., СВЄТОШ В.Ю. Особливості фізичної активності у зрілому віці у відповідності з європейськими стандартами 35
ДОНЕЦЬ С.М., ТАРУТА А. Переклад українських суспільно-політичних реалій англійською мовою 37
ЗАГРІЙЧУК І. Д. Комунікація та толерантність в умовах сучасної пограничної ситуації 39
ЗРОДНІКОВА К.В., УМРИХІНА К.О. Людина та інформаційно-комуникативні технології: виклик сучасності 43
ЗРОДНІКОВА К.В., МИНИННИК Д.В. Вплив культурної глобалізації на суспільство 44
КІМ К.В., КОВАЛЬОВА О.В., ШАПАТІНА О.О. Комунікації учасників освітнього процесу 45
КОДАЛЛЄ Клаус-Міхаель Дух прощення 47
КОЛЕСНИК К.Е. Образ кайзера Вільгельма в творчості німецького медальєра Карла Гьотца 53
КОЛЕСНИК К.Е., ІХНЕНКО С.О. Англо-ірландська книжкова мініатюра у ранньому Середньовіччі 60
КОММЕДАЛ О. Теорія гендеру та гендерної ідентичності С. М. Ольсен 67

ЛАПЕНКО Р., НАЗАРЕНКО І.Л. Формування іншомовної компетентності студентів у говорінні: основні типи вправ 68
ЛУЧКО О.Р., ДОВЖЕНКО С.С. Шляхи підвищення ефективності фізичного виховання молоді в умовах дистанційного навчання 70
ЛУЧКО О.Р., КРИКУНОВА Д. Професійно-прикладна фізична підготовка залізничника у сучасній системі вищої освіти 72
ЛЯХ В.В. Чи можлива альтернатива глобалізації? 75
МОСКВІН Я. В. Консерватизм: актуальні та вічні питання 77
НАЗАРЕНКО І.Л. Використання методики CLIL у викладанні економіки англійською мовою студентам-філологам УкрДУЗТу 79
НЕШКО С.І. Роль перекладача, як технічного комунікатора в умовах глобалізації 84
НОС Н.М. Климентій Зіновіїв – неординарний представник українського бароко 86
ПАВЛОВ В.І. Vita Activa як передумова приреченості сучасної людини (аналіз концепції Ганни Арендт) 87
ПАНКОВ Г.Д. Технологія протидії безчестю в сповідальному дискурсі (на прикладі Великого покаянного канону Андрія Критського) 91
ПАНОВ В.Я. Декілька проблем, що підіймають lingua francas в сучасному суспільстві 93
РАДЧЕНКО І.Б. Особливості мовної комунікації в Інтернеті 96
РЖАВСЬКА Ю.В. Формування ціннісних оріентацій молоді засобами фізичного виховання і спорту в європейському контексті 98
РЖАВСЬКА Ю.В., КОНОВАЛОВА К.О. Формування здорового способу життя молоді в умовах сьогодення 101
САЖИНА Т.М. Міжкультурна комунікація та проблеми навчання іноземних мов 103
СНІЖКО І.А., КОЛЕСНИК Т.К. Передумови, причини та рушійні сили взяття Сеути португальцями в 1415 році 105
TYTAR O.V., ALIMOVA V.M. Kunstphilosophie in der modernen Ukrainischen und Deutschen kultur 109
ТОЛСТОВ І.В., ВОЛОШИНА О.М., Стратегії подалання стресу студентами під час дістанційного навчання 114
ТОЛСТОВ І.В., **ДЕЙНЕКА В.В.** Етикет як форма міжкультурної комунікації 116
ХАРЛАМОВА О.М. Мовні права та інформаційне суспільство: доступ до інформації різними мовами 119
ЦИГАНОВСЬКА Н.В., ДАНІЛ'ЯН В.О. Паркур: спорт чи молодіжна субкультура? 121
ЧАПЛИГІН О.К., СУК О.Є., ГЛУХОВ А.О. Соціальна трансформація як наслідок глобалізаційних змін 123
ЧЕРНИШОВ В.В. Міфотворчість як суспільно-політична творчість особистості: спроба філософського аналізу 126

Наукове видання
Відповідальність за редагування та достовірність інформації
несуть автори роботи

Людина, суспільство, комунікативні технології:
матеріали XI Міжнар. наук.-практ. конф.
26-27 жовтня 2023 р.

Reports of the XI International scientific-practical conference
“A person, a society, communicative technologies”

Відп. за випуск В.О. Даніл’ян

Підписано до друку 20.12.2023. Формат 60х84/16.
Гарнітура «Times». Папір для мн. ап.
Ум. друк. арк. 27,67. Обл.-вид. арк. 41,8.
Наклад 300 пр. Зам. №

Видавець Мачулін Л.І.
тел. +38(068)886-52-57
editor2016@ukr.net
http://knigoizdat.org.ua
Свідоцтво про держреєстрацію:
сер. ХК №125 від 24.11.2004

Віддруковано в ПП Озеров Г. В.
м. Харків, вул. Університетська, 3, кв. 9.
Свідоцтво про реєстрацію: № 818604 від 02.03.2000.